

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.07.1978, sp. zn. 4 Cz 31/78, ECLI:CZ:NS:1978:4.CZ.31.1978.1

Číslo: 5/1982

Právní věta: Pouze zaplacením základního členského vkladu ani splacením členského podílu ve stavebním bytovém družstvu nevzniká ještě právo společného užívání bytu manžely ani společné členství manželů v družstvu. Došlo-li v takovém případě k úmrtí člen stavebního bytového družstva, nevztahuje se na jeho pozůstalého manžela ustanovením § 180 odst. 2, věta druhá, o. z. a členství v družstvu přechází na toho z dědiců, kterému podle výsledku řízení o dědictví připadl členský podíl, případně základní členský vklad.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.07.1978

Spisová značka: 4 Cz 31/78

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Družstvo stavební bytové, Právo osobního užívání bytu

Předpisy: 40/1964 Sb. § 154

§ 175

§ 180

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Zůstavitel J. R. zemřel 7. 5. 1977 bez zanechání závěti. Jako dědici ze zákona přicházely v úvahu manželka zůstavitele z jeho prvního manželství. Žádná z nich dědictví neodmítla.

V řízení o dědictví po tomto zůstaviteli vydalo státní notářství v Jablonci nad Nisou rozhodnutí podle ustanovení § 35 not. ř. Vycházelo přitom ze zjištění, že do bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitele a jeho manželky patřila plechová garáž, televize, automatická pračka, magnetofon, autoradio, bytové zařízení, jakož i osobní automobil Škoda 110 L a osobní automobil Trabant; dále vycházelo státní notářství z toho, že ze společných prostředků byl zaplacen základní členský vklad u Stavebního bytového družstva v J. v částce 3000,- Kčs; ostatní majetek byl potom oceněn částkou 50 000,- Kčs. Státní notářství tedy rozhodlo, že do dědictví patří polovina uvedeného majetku v celkové hodnotě 26 500,- Kčs.

Po provedení soupisu aktiv a pasív dědictví vydalo pak státní notářství v Jablonci nad Nisou rozhodnutí o určení obecné ceny majetku, výše dluhů a čisté hodnoty dědictví.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, tak, že oběma uvedenými rozhodnutími státního notářství, která nabyla právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Při zjišťování rozsahu majetku patřícího do bezpodílového spoluvlastnictví zůstavitele a jeho manželky státní notářství v projednávané věci bez uvedení důvodů nezařadilo do společného majetku chladničku Calex, motocykl Pionýr, hotovost 380,- Kčs a zůstatek vkladu na vkladní knížce České státní spořitelny (pobočky v R.) ve výši 700,- Kčs, ač tyto hodnoty byly uvedeny v protokolu o předběžném šetření sepsaném 27. 5. 1977 s manželkou zůstavitele. Řízení v otázce rozsahu společného majetku zůstavitele a pozůstalé manželky a tím i v otázce rozsahu majetku patřícího do dědictví tak zůstalo především neúplné.

Státní notářství určilo, že do dědictví náleží polovina majetku, který byl v bezpodílovém spoluvlastnictví zůstavitele a pozůstalé manželky, tedy polovina každé věci, aniž tento postup odůvodnil. Neuvážil přitom, že tímto způsobem založilo podílové spoluvlastnictví mezi pozůstalou manželkou a dcerou zůstavitele z prvního manželství ke všem věcem, tedy i k bytovému zařízení a elektrospotřebičům, ač obě dědičky nežijí ve společné domácnosti, a stejně tak i k dvěma osobním automobilům. Takové vypořádání neodpovídá zásadám uvedeným v ustanoveních § 35 not. ř. a § 150 o. z., ani zásadě vyjádřené v ustanovení § 4 odst. 1 not. ř., podle níž státní notářství dbá o určitost právních vztahů a o předcházení sporům.

V rámci soupisu aktiv a pasív dědictví se státní notářství u poloviny bytového zařízení a elektrospotřebičů odchýlilo od ceny uvedené v seznamu majetku patřícího do bezpodílového spoluvlastnictví manželů, podle něhož cena poloviny uvedených věcí činila 4150,- Kčs, zatímco v soupisu je uvedena cena 3 650 Kčs. Cena osobních automobilů byla sice zjištěna na základě znaleckých posudků, které však nebyly vypracovány v souladu s metodickými pokyny ministerstva spravedlnosti ČSR ze 6. 10. 1976 č. j. 196/75-KO pro znalecké posuzování cen ojetých motorových vozidel, uveřejněnými v částce 4-6/1976 Sbírkky instrukcí a sdělení ministerstva spravedlnosti ČSR. 1) Chybí zejména uvedení toho, k jakému účelu byly posudky vyžadovány, datum prohlídky vozidla znalcem, cena, ze které znalec při odhadu obou vozidel vycházel, v procentech vyjádřený stupeň opotřebení jednotlivých částí vozidla a u automobilu zn. Trabant není uveden ani počet ujetých kilometrů. Státní notářství, které má znalecké posudky předložené účastníky hodnotit jako každý jiný důkaz, tyto nedostatky neodstranilo a nemělo tak spolehlivý podklad pro posouzení ceny obou vozidel.

Státní notářství se dále nevypořádalo s obsahem dopisu stavebního bytového družstva občanů v J. z 5. 6. 1977, podle něhož byl zůstavitel členem tohoto družstva a složil základní členský vklad 3000,- Kčs.

Podle článku 20 Vzorových stanov stavebních bytových družstev z roku 1975, vydaných na základě ustanovení § 508 odst. 2 o. z., zemře-li člen družstva a nejde-li o společné členství manželů, přechází jeho smrtí členství v družstvu na dědice, kterému připadl základní členský vklad nebo členský podíl. Jen zaplacením základního členského vkladu 2) nevzniká ještě právo společného užívání bytu manželky ani společné členství manželů (§ 175 odst. 2 O. Z., čl. 14 písm. c/ a čl. 29 citovaných stanov); nepřichází proto v úvahu použití ustanovení § 180 odst. 2, věta první a druhá. o. z., i když je tu pozůstalý manžel, ať už je dědicem či nikoli. Byl-li v projednávané věci zatím zaplacen jen základní členský vklad, pokračuje v členství v družstvu ten z dědiců, který základní členský vklad zdědil. K tomu musí přihlížet i státní notářství při projednání dědictví po členu stavebního bytového družstva a zařadit tento členský vklad do aktiv dědictví. Při vypořádání dědictví, ať už dohodou dědiců nebo rozhodnutím státního notářství podle ustanovení § 39 odst. 3 not. ř., je pak nutno mít na zřeteli, že

vzhledem k zásadě individuálního členství ve stavebním bytovém družstvu má nabýt tento základní členský vklad pouze jeden z dědiců 3) . Byl-li základní členský vklad zaplacen ze společných prostředků zůstavitele a pozůstalého manžela, přihlédne se k tomu při vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů podle ustanovení § 35 not. ř.

Státní notářství v tomto případě sice k majetkové hodnotě základního členského vkladu při rozhodování podle ustanovení § 35 not. ř. přihlédlo, avšak z jeho rozhodnutí nelze zjistit, zda a na kterého z dědiců přešlo členství v družstvu.

Rozhodnutími státního notářství byl proto porušen zákon v ustanoveních § 4 odst. 1, § 34, § 35 a § 37 odst. 1 not. ř.

1) Také ministerstvo spravedlnosti SSR vydalo výnos z 12. 9. 1978 čj. 406/1978-O/s o znaleckém posuzování ojetých motorových vozidel, který byl uveřejněn v částce 12/1978 Ústředního vestníka SSR a v částce 10/1976 Zbierky inštrukcií a oznámení Ministerstva spravedlnosti SSR (vydání tohoto výnosu bylo oznámeno v částce 34/1978 Sb.).

2) a ani splacením členského podílu (pokud družstevní byt nebyl členu přidělen do osobního užívání a nebyla sjednána dohoda o odevzdání a převzetí bytu mezi družstvem a občanem)

3) Srov. k tomu i rozhodnutí uveřejněné pod č. 46/1972 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž je uveden závěr: „Členstvo v stavebnom bytovom družstve a právo užívať byt môže prejsť smrťou užívateľa družstevného bytu, ktorý nebol v spoločnom užívaní manželov (§ 172 ods. 2 O. z.), len na jedného dediča poručiteľa, ktorému pripadol členský podiel, alebo na dvoch dedičov, ak sú manželmi (§ 172 ods. 2 O. z.).“